

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput CXLV. De movente, seu inducente ad actionem injustam exemplo
suo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

¶ 391 Verum ad 1um. respondeo negando antecedens, & dico factum istud Loth ab omni peccato excusari non posse; esto à gravi fortè peccato ipsum excusaverit subita perturbatio tanta, ut vix sciret quid faceret: vel ergo hoc senu justus egressus est de Sodomis, vel ad se post perturbationem reversus, justitiam ante egressum per penitentiam recuperavit.

¶ 392 Ad 2um. nego assumptum: quia consulendo est causa efficax istius damnificationis, prout committitur à parte rei: siquidem Philosophus l. 2. Physic. c. 2. consulentem vocat causam efficientem rei per consilium factæ. Duplex verò illa consideratio minoris damni, 1°. ut damni, 2°. ut impeditivi, &c. non habet locum à parte rei: cum sit mera abstractio mentalis, seu præcisio eorum quæ à parte rei unum sunt, nihil proinde immutat in re, prout à parte rei fit.

¶ 393 Ad 3um. nego similiter assumptum: quia est malefactori consulere, ipsumque consulendo inducere ad nocendum personæ innocenti, cui malefacere necdum constituerat, imò nec cogitarat nocere. In casu autem quo malefactori, volenti auferre vitam Petro, contulit quis ut potiùs auferat ipsi bursam, solum inducit ipsum, ut personæ, cui jam malefactor constituerat majus nocendum inferre, omisso majori, solum inferat minus, utrumque nocendum impediturus, si posset; sed non potest. Et ideo utiliter agere censetur negotium Petri, solumque intendere impedimentum majoris damni ipsius; secus in casu præsentis, in quo non solum utiliter non agit negotium Joannis, sed ipsi voluntario consilio suo causa est gravis nocenti: nocendum proinde istud censetur intendere, & non solum evitacionem gravioris nocenti in Petro.

¶ 394 Ad 2^{am}. quæstionem videtur primâ facie respondendum negativè: quia regula 62. juris in 6. dicit, quod nullus ex consilio, dummodo fraudulentum non fuerit, obligatur. Idem dicitur cap. quisquis 14. q. 1. sicut & L. consilii ff. de reg. jur. & L. item 2. §. cur autem ff. mandati: quia (ut ibi dicitur) ei qui consilium accipit liberum est apud se explorare, an expediat sibi consilium. Verum jura ista & canones solum dicunt non teneri de damno ei qui consilium petiit, nisi fraudulentè consuluerit, quando scilicet ex officio, v. g. Advocati, Medici, &c. non tenebatur petenti rectè consulere. Unde dicendum, consulentem haud dubiè teneri de damno, quod alicui tertio culpâ latâ ipsius evenit ex consilio, etsi minimè fraudulentè. Quisquis enim suâ culpâ latâ alteri causa est injustæ damnificationis, tenetur ad restitutionem, ait S. Thomas supra non semel laudatus. Nec consulentem semper excusat ignorantia, vel bona fides: potest enim ignorantia (ex qua bona fides concipitur) aut temeritas esse talis, ut consulentem non solum non

excuset à culpa, sed nec à restitutione, saltem respectu tertii, cui damnum intulit, etiam si positivè non consuluerit actionem damnificativam, sed tantummodo dixerit esse licitam, hoc dixerit in circumstantiis, in quibus animadverterit, eum cui dedit istud consilium, inde efficaciter movendum ad actionem illam ponendam. Unde sibi cavere debent Theologi, & Jurisconsulti, sicut & Confessarii, suis liberioribus consiliis dantes causam injuriis, ac injustitiis, v. g. restitutionum omissionibus, uti rectè monet Salonus hic: tenentur namque ad reparanda damna ex malo consilio suo secuta, juxta cap. si culpâ de injur. & damno dato, ubi sic: *Si culpâ inâ damnum datum est, jure super his te satisfacere oportet, neque ignorantia te excusat, quia jure scire debuisti.* Circa Confessarios tamen vide quæ dixi n...

Hinc docentes possunt, eo modo quo consulentes, coram Deo restituendi incurere obligationem, dum falsam doctrinam cum damno aliorum tradunt, ut in praxi tutam & securam, etsi non sit facile dictu quibus in casibus, & quibus hominibus restitutio illa facienda sit. Nec ipsos quæcumque probabilitas (prout à multis hodie Casuistis intelligitur) semper excusat, ut proindubitato habendum est ex dictis de probabilitate.

Propterea S. Thomas in præmio Opusculi 73. de usuris Sapientiam æternam invocabat hisce verbis: *Invoeco ergo ipsam, ne me errare permittat, in periculum anime mee, & in laqueum aliorum, &c.* Et quamvis non ignoraret probabilitates, & sententias Doctorum sui temporis, iis se non existimabat à periculo tutum; imò vel hac ipsa de causa Deum existimabat orandum, ne ipsum à veritate aberrare permitteret: *quoniam (inquit) in auriis, quorum veritas agnita salutaris est, & incognita periculum ingerit humane salutis, admodum utile est veritatem investigare. Siquidem temporibus nostris audivimus multas controversias inter Doctores, etiam in moralibus, in quibus periculosum est diversa sentire & opinari, & præcipue in illa parte justitiæ, quæ commutativa dicitur, &c.*

CAPUT CXLV.

De movente, seu inducente ad actionem injustam exemplo suo.

Quæstionibus præcedentibus de consilio, affinis est alia, quæ quæritur, an ille qui alium movet aut inducit ad actionem injustam exemplo suo, teneatur de damno, sicut ille qui ad eam movet aut inducit consilio? Video Juniores communiter negativè respondere: quia ad eam movens exemplo, solum ad eam concurrat imperfectè; per consequens solum agit contra justitiam imperfectè, non perfectè. Quæ de re videri potest Dicastillo disp. 9. de

pœnit. n. 342. & 347. Verùm id non videtur univèrsim verum : cur enim movens exemplo, subinde non moveret efficaciter, & perfectè, sicut movens consilio : cùm exempla non habeant minorem, imò subinde majorem vim movendi, quàm verba seu consilia verbalia, juxta vulgatum istud : *Verba movent, exempla trahunt* : plus est enim trahere, quàm movere ? Videtur proinde dicendum cum Bonæ-Spei disp. 18. n. 14. moventem, seu inducentem alium exemplo suo ad actionem injustam, perinde teneri de damno ac consulentem, dum æquè efficaciter ad eam inducit exemplo, quàm consilio. Tunc enim perinde est causa moraliter efficax damni ; & idè perinde in ipso verificatur canon *si culpa de injuriis*, &c. *Si culpa tuâ datum est damnum, jure super his te satisfacere oportet*, &c.

CAPUT CXLVI.

De consentiente, palpante, receptante, participante.

338 **C**onsensus hic non accipitur pro actu merè interno : utpote qui ut talis non influit in actionem damnificativam alterius ; sed pro externo favore, approbatione, conniventia, suffragio, quo unus concurrat in actum alterius moraliter influendo. Et si quidem in actionem damnificativam efficaciter influat, haud dubium quin consentiens teneatur ad restitutionem. Quia est causa efficax damni. Unde ad eam haud dubiè tenentur Consilarii Regis suffragio suo consentientes in bellum injustum, quod sine ipsorum consensu non moveretur. Et idem est de iis qui in Senatu, Collegio, Capitulo, &c. suffragium ferunt ad injustam electionem indigni, vel rejectionem digni, vel dignioris. Quia & ipsi tenentur de damnis inde secutis.

339 Dicit quidem Navarrus in Manuali cap. 17. n. 21. quòd quando in Capitulo, Consistorio, aut Universitate, ubi majori parti statur, & publice suffragia feruntur, paucioresque majoris partis sententiam sequuntur, quamvis peccet consentiens in delictum, secundum Innocentium in cap. *sicut dignum* de homicidio ; non tenetur tamen de restitutione damni, quòd illam malam sententiam consequitur : quandoquidem illius causa non fuit, cum est contradixisset, id consequeretur, ut reitè Cajetanus dixit.

1400 Verùm licèt tunc talis suffragator non sit causa damni sine qua non ; ordinariè tamen est causa vera, seu verè influens in illud. Quia ordinariè in Capitularibus ejusmodi deliberationibus, res concluditur ex conspirantibus omnium votantium suffragiis, & in vim illorum omnium res conclusa mandatur executioni, fitque executio nomine omnium, qui ad eam suffragiis suis concurrerunt. Cùm igitur damnum sequatur ex vi istius execu-

tionis, videtur dicendum, etiam posteriores suffragatores, qui certò sciunt rem mandandam executioni, sive suffragia sua aliis adjiciant, sive non, teneri de damno, sicut cæteros : quia simul cum ipsis sunt causa efficax damni, etsi non sint causa sine qua non.

Hinc videre est, quàm periculosum sit, 1401 membrum esse Congregationis, cujus major pars (ut sæpissimè fit) in electionibus procedit ex affectu quærente quæ sua sunt, non quæ Jesu Christi ; potissimum ubi agitur de promotione minus digni, neglecto digniori. Si enim tunc suffrageris pro minus digno, concurris ad iniquam electionem, quæ (cum acceptione personarum) minus dignum præfers digniori. Nec te excusat timiditas, ex qua id facis, ne videaris electum odisse, vel sine causa à Confratribus dissentire, vel nimis scrupulosus esse. Est enim bono communi summè nociva ista timiditas, & timidus istis (licèt alioqui viris bonis) periculosa, juxta illud Luc. 9. *Quis me erubuerit, & meos sermones, hunc Filius hominis erubescet, cum venerit in majestate sua.* Est etiam valde irrationabilis : cùm ratio convincat, semper injustum esse, ad munia publica eligere minus dignum præ magis digno.

Uno tamen casu id videtur esse justum ac 1402 licitum, dum scilicet id necesse est ut indignior excludatur, prout in casu v. g. quo septem forent eligentes, ex quibus duo parati essent eligere A. dignissimum ; duo alii B. secundum in ordine dignitatis ; tres reliqui C. cæteris indigniorem ; quem video eligendum, nisi cum scio meo, parato alioqui eligere A. ; accedam ad duos paratos eligere B. Isto namque casu effectivè promoveo magis dignum ex iis pro quibus apparentia est electionis successum habituræ, excludoque indigniorem, faciendo ut B. cum suffragiis quatuor superet C. qui alioqui plura habiturus fuisset. Commune proinde bonum promoveo, sequorque regulas prudentiæ, quæ exigit, ut talibus in circumstantiis eligam dignissimum, qui cum effectu hic & nunc eligi potest.

Hæc occasione quæri potest, quomodò se 1403 gerere debeant suffragatores in Novitiatu, dum ipsis ad receptionem, vel rejectionem proponitur Novitium, de cujus idoneitate dubitant ? Respondeo Novitium in tali dubio non esse recipiendum : quia solum recipiendi sunt, qui post probationem inventi fuerint habiles, juxta Tridentinum sess. 25. de Regul. c. 16. In dubio verò de habilitate, non censentur inventi habiles. Per consequens rejiciendi sunt, ob periculum recipiendi inhabiles, cum præjudicio Religionis, cujus commune bonum (in ejusmodi dubio) præferendum est privato bono Novitii, qui sibi tunc suam imputare debet rejectionem, eò quòd se non probaverit habilem, uti debebat. Maximè cùm habitas